

Ny Bokin'i Daniela — Faha-zato sy fito

Ny Fitantarana Ara-paminaniana: Avy amin'i Jeroboama ka hatramin'i Josia sy ny Famerenana amin'ny Laoniny ny Lalana Taloha

Jeff Pippenger
2024-02-29

Tamin'ny taona 1844, ny Protestanta tao Etazonia dia niala tamin'ny hetsika Millerita ka nandray ny toerany ara-paminaniana ho zanakavavin'i Babylona, araka ny tandindon'i Jeroboama izay nanorina rafitra sandoka amin'ny fivavahana rehefa nisaraka tamin'ny fanjakan'i Joda any atsimo ny fokony folo tany avaratra. Ny zanak'omby volamena roa nataon'i Jeroboama, ny iray tao amin'ny tanànan'i Betela (midika hoe “tranon'Andriamanitra”/Fiangonana), ary ny iray tao Dana (midika hoe fitsarana/Fanjakana), dia naneho mialoha ny rafitra sandokan'ny Fiangonana sy ny Fanjakana izay tandindon'i Etazonia. Ny singa rehetra tao amin'ny rafitra sandokan'i Jeroboama momba ny fiangonana sy ny fanjakana dia nalaina tahaka tamin'ily rafitra ihany izay naseho tao amin'ny fikomian'i Arona. Koa ny rafitra sandokan'i Jeroboama amin'ny fanompoam-pivavahana dia sary navelan'ily rafitra sandokan'i Arona amin'ny fanompoam-pivavahana.

Ny rafitra sandokan'i Jeroboama dia naneho ilay rafitra fiankohofana izay notohanany ny Protestantisma rehefa nisaraka tamin'ny hetsiky ny anjely voalohany izy ka tonga zanakavavy, na sary mitovy amin'ily bibidia romanina an'ny fahefana papaly. Tamin'ny fotoana nananganana indrindra io rafitra sandokan'i Jeroboama io, dia nisy mpaminany avy tany Joda nanohitra ny alitarany sy ny rafitra fiankohofana sandoka. Tamin'ny 1844, teo am-piandohan'ny andraikitry ny Protestantisma nihemotra teo amin'ny finoana, izay nanorina rafitra fiankohofana naseho ho toy ny zanakavavin'i Roma, dia niditra tamin'ny finoana tao amin'ny Efitra Masina Indrindra ao amin'ny fitoerana masina any an-danitra ny Millerita, ka nahafantatra ny Sabata, ary noho izany dia naneho fananarana ara-paminaniana tamin'ireo zanakavavin'i Roma izay nisafidy ny hanohy hitandrana ny mariky ny fahefan'i Roma—ny fiankohofana amin'ny Alahady.

Ilay mpaminanin'i Joda izay nifanandrana tamin'i Jeroboama dia nanambara faminaniana teo no ho eo.

Ary niantso mafy nanohitra ny alitara tamin'ny tenin'i Jehovah izy ka nanao hoe: Ry alitara, alitara ô, izao no lazain'i Jehovah: Indro, hisy zazalahy hateraka amin'ny taranak'i Davida, Josia no anarany; ary eo aminao no hanaterany ny mpisoron'ny fitoerana avo izay mandoro ditin-kazo manitra eo aminao, ary taolan'olona no hodorana eo aminao. Ary tamin'izany andro izany dia nanome famantarana izy ka nanao hoe: Izao no famantarana izay nolazain'i Jehovah: Indro, hitresaka ny alitara, ary ho raraka ny lavenona izay eo aminy. 1 Mpanjaka 13:2, 3.

Tafiditra tao amin'ily faminaniana ny famerenana indroa ny teny hoe “alitara.” Ny famerenana indroa ny teny iray na andian-teny iray ao amin'ny faminaniana dia maneho tandindon'ny hafatry ny anjely faharoa, ka izany no mamantatra ny taona 1844, fony tonga ny anjely faharoa ary lavo ny Protestantisma, ka tonga zanakavavin'i Babylona izy. Tamin'izany fotoana izany ihany koa dia

nanome famantarana ny mpaminany, tahaka ny nanaovan'ny Millerita tamin'ny 1844, izay nahafantatra ny famantaran'ny Sabata. Raha nandrahona ny mpaminany i Jeroboama ao amin'ireo andininy manaraka, dia nalemy ny tanany, ka izany dia manondro ny mariky Babylona izay terena hapetraka na eo amin'ny handrina na eo amin'ny tanana, ary izay, rehefa raisina ara-panahy, dia mandringa olona iray mandrakizay.

Ho an'ny tanjon'ity fandalinana ity dia heverintsika ny faminaniana nambaran'ilay mpaminany, izay milaza fa: “hisy zaza hateraka ho an'ny taranak'i Davida, Josia no anarany; ary eo amboninao no hanaterany ny mpisoron'ny fitoerana avo izay mandoro ditin-kazo manitra eo amboninao, ary hodoran'ny taolan'olona eo amboninao.” Josia dia midika hoe “ny fanorenan'Andriamanitra”, ary maneho ny fanorenan'ny Advantisma izay naorina tao anatin'ilay tantara indrindra izay nasehon'ny fanokanan'i Jeroboama ny rafitra sandokam-pivavahany. Eo ambonin'ilay rafitra sandokam-pivavahana natsangan'i Jeroboama no hanasazan'i Josia ireo mpisorona izay nitarika tamin'ilay fanompoam-pivavahana sandoka.

Ny mpaminany dia tsy nankatò ny didin'i Jehovah mba tsy hiverina amin'ilay lalana nandehany ho any amin'ny fanokanana an'i Jeroboama, ary mba tsy hihinana na hisotro any Betela. Rehefa nihinana ny sakafo nomen'ilay mpaminany mpandainga tao Betela izy, dia naseho ho tandindon'ny fahafatesana izay hihatra amin'ireo izay, aorian'ny 1844, hisafidy ny hiverina sy hihinana ny foto-pampianarana ary ny fomba fiasa ara-paminaniana sandoka an'ny Protestantisma nihemotra tamin'ny finoana, araka ny asehon'ny fikomiana tamin'ny 1863. Ny farafaran'ny fahafatesan'ireo izay nikomy tamin'ny 1863 dia ho ilay farafaran'ny fahafatesana ihany koa tahaka an'ilay mpaminany mpandainga tao Betela. Ny farafaran'ny fahafatesan'ny Protestantisma nihemotra tamin'ny finoana dia ny tantaran'ny 11 Aogositra 1840 ka hatramin'ny 1844, izay nandaozana azy ireo—dia ilay vahoaka voafidin'Andriamanitra taloha—ka tonga zanakavavin'i Roma izy. Ny farafaran'ny fahafatesan'ny Advantisma Laodiseana dia ho eo anelanelan'ny daty nidinan'ilay anjely mahery tamin'ny 11 Septambra 2001, tahaka izay nataony tamin'ny 1840, sy ny ora nisian'ilay horohoron-tany lehibe, izay maneho ny lalàn'ny Alahady ho avy tsy ho ela.

Tamin'ny 11 Septambra 2001 no nanomboka ny fanisiana tombo-kase ny iray hetsy sy efatra amby efapolo arivo, ary nanomboka nandeha namakivaky an'i Jerosalema ny anjely ka nametraka marika teo amin'ny handrin'izay misento sy mitaraina noho ny fahavetavetana atao eo amin'ny tany (Etazonia), sy ao amin'ny fiangonana (Advantisma Laodiseana). Tamin'ny 11 Septambra 2001, ny fahotan'ny ray, asehon'ireo fahavetavetana efatra ao amin'i Ezekiela, dia tonga fahamarinana mizaha toetra ankehitriny tao amin'ny dingan'ny fanisiana tombo-kase izay nanomboka tamin'izany.

Ny fitsapana tamin'ny 1863 dia nahakasika ny fototra niorenan'ny hetsika Millerita araka izay nasehon'ny “fotoana fito,” ao amin'ny Levitikosy 26, izay nolavina tamin'ny 1863. Io fitsapana io dia nahitana ny fahavononana na ny tsy fahavononana hiverina amin'ireo lalana fahiny ao amin'i Jeremia mba hahitana ny fitsaharana avy amin'ny ranonorana farany. Ny fitsapana tamin'ny 1888 kosa dia ny hafatra ho an'ny fiangonana Laodikia, izay nentin-dry Loholona Jones sy Waggoner, ary izany koa no hafatry ny fanamarinana amin'ny finoana.

Tamin'ny taona 1856 no tonga voalohany teo amin'ny fihetsiketsehan'ny Millerita ny hafatra ho an'i Laodikia, ary tonga izany niaraka tamin'ny fahazavana nitombo momba ny "impito", nefa samy nolavina tamin'ny 1863 na ilay fanandramana asehon'ireo fanafody ao amin'ny hafatra ho an'i Laodikia, na ilay hafatry ny tantara ara-paminaniana. Ny fanandramana dia nasehon'ny fahitana (mareh) momba ny "fisehoana", ary ny fahitana (chazon) momba ny "tantara ara-paminaniana", izay samy nolavina. Ireo fahitana roa ireo dia samy efa nahita ny fahatanterahany tamin'ny 22 Oktobra 1844, ary sivy ambin'ny folo taona tatỳ aoriana dia samy nolavina indray izy roa, satria i Jesosy dia mandrakariva mampifandray ny farany amin'ny fiandohana.

Tamin'ny 11 Septambra 2001, ny fitsapan'ny fikomiana tamin'ny 1863 sy 1888 dia tonga indray ho fahamarinana mizaha toetra, satria samy nifandray tamin'ireo lalana fahiny ao amin'i Jeremia izy roa. Tamin'izany daty izany no nahatongavan'ny hafatry ny ranonorana farany, ary tonga koa ny fitsapana tamin'ny 1919; fa tamin'ny 1919 no nampahafantarana ilay filazantsara sandoka momba an'i Kristy izay foana tsy misy lanjany ara-paminaniana, ho hafatra "fiadanana sy filaminana" hosoka. Rehefa nidina tamin'ny 11 Septambra 2001 ilay anjely mahery ao amin'ny Apokalypsy toko faha-valo ambin'ny folo, dia tanteraka ny andininy 1 ka hatramin'ny 3, ary ny andininy 1 ka hatramin'ny 3 dia maneho ny hafatry ny "feo voalohany".

"Ankehitriny ve dia tonga ilay filazana nataoko fa i New York dia hofafan'ny onjan-dranomasina mahery vaika? Izany dia tsy mbola nolazaiko na oviana na oviana. Efa nolazaiko kosa, raha nijery ireo trano goavana natsangana tany aho, rihana manaraka rihana, hoe: 'Endrey ny zava-mitranga mahatahotra izay hiseho rehefa hitsangana Jehovah hampihorohoro mafy ny tany! Amin'izay dia ho tanteraka ny tenin'ny Apokalypsy 18:1-3.' Ny toko fahavalo ambin'ny folo manontolon'ny Apokalypsy dia fampitandremana momba izay ho tonga amin'ny tany. Nefa tsy manana fahazavana manokana aho momba izay hanjo an'i New York, afa-tsy izao ihany: fantatro fa indray andro any dia harodana ireo trano goavana any noho ny fihodinana sy ny fanonganana'ny herin'Andriamanitra. Avy amin'ny fahazavana nomena ahy no ahafantarako fa misy fandranganana eo amin'izao tontolo izao. Teny iray avy amin'i Jehovah, fikasihan'ny heriny lehibe iray monja, dia hirodana ireo rafitra mavesabe ireo. Hisy zava-miseho hiseho izay tsy azontsika saintsainina akory ny hamafin'ny mahatahotra azy." Review and Herald, 5 Jolay 1906.

Tamin'ny fahatanterahany ilay anjely ao amin'ny Apokalypsy toko faha-valo ambin'ny folo, dia nanomboka nifafy ny ranonorana farany, ary nanomboka koa ilay "adihevitra ara-paminaniana" ascho ao amin'ny Habakoka toko faha-roa. Ny adihevitra dia mikasika fomba fiasa roa amin'ny fahazoana ny faminanian'ny Baiboly, sy hafatry ny ranonorana farany iray sandoka ary iray marina. Mifarana ilay adihevitra rehefa tonga ilay "feo faharoa" ao amin'ny Apokalypsy toko faha-valo ambin'ny folo ka manondro ny fiandohan'ny fitsarana fampiharana ataon'Andriamanitra amin'i Babylona maoderina, ary miantso ny andiany hafa an'Andriamanitra hivoaka avy ao Babylona. Ny fahatanterahany ilay feo faharoa no manamarika ny fiasan'ny tantaran'ny fanisiana tobo-kase ny iray hetsy sy efatra arivo amby efatra alina, izay asehon'ny fahavetavetana fahefatra, ka izany indray no maneho ny taranaka fahefatra sady farany amin'ny Advantisma Laodikeana ho miankohoka amin'ny masoandro, amin'ny lalàna alahady izay ho avy tsy ho ela.

Ang higanan ng kamatayan ng tumalikod na Protestantismo, sa pagitan ng pagbaba ng anghel at ng saradong pinto ng 1844, ay naglarawan sa higanan ng kamatayan ng Adventismong Laodicea sa pagitan ng pagbaba ng anghel at ng saradong pinto ng nalalapit na batas ng Linggo. Ang propeta mula sa Juda ay inilibing sa mismong libingan kasama ng sinungaling na propeta ng Bethel, at nang pasimulan ni haring Josias ang kaniyang reporma, siya ay tumayo sa harap ng mismong libingang iyon. Ang repormasyon ni haring Josias, na ang kaniyang pangalan ay kumakatawan sa “mga pundasyon ng Diyos”, ay nagsimula nang simulang akayin ng Diyos ang Kaniyang bayan sa mga huling araw pabalik sa mga pundasyon noong Setyembre 11, 2001. Nagsimula ang kaniyang reporma nang simulan ang gawain ng pagpapanumbalik ng templo.

Ary tamin'ny taona fahavalo ambin'ny folo nanjakan'i Josia mpanjaka, dia naniraka an'i Safana, zanak'i Azalia, zanak'i Mesolama, mpanoratra, ho any an-tranon'i Jehovah ny mpanjaka ka nanao hoe: Miakara any amin'i Hilkia mpisoronabe, mba hanisany ny volafotsy izay nentina tao an-tranon'i Jehovah, izay nangonin'ny mpiandry varavarana avy tamin'ny olona; ary aoka hatolony eo an-tànan'ny mpanao raharaha, izay miandraikitra ny trano, izany; ary aoka homeny ny mpanao raharaha izay ao an-tranon'i Jehovah izany mba hanamboarany ny triatra amin'ny trano, dia ho an'ny mpandrafitra sy ny mpanao trano ary ny mpanao vato, ary hividianana hazo sy vato voapaika hanamboarana ny trano. Kanefa tsy mba nasiana fanisam-bola tamin'izy ireo ny amin'ny vola natolotra teo an-tànany, satria nanao tamim-pahamarinana izy. Ary hoy Hilkia mpisoronabe tamin'i Safana mpanoratra: Efa hitako tao an-tranon'i Jehovah ny bokin'ny lalàna. Dia nomen'i Hilkia an'i Safana ny boky, ka novakiny izany. Ary Safana mpanoratra nankeo amin'ny mpanjaka ka niverina nilaza tamin'ny mpanjaka hoe: Efa novorian'ny mpanomponao ny vola izay hita tao an-trano ka natolony teo an-tànany ny mpanao raharaha, dia izay miandraikitra ny trano, izany. Ary Safana mpanoratra nilaza tamin'ny mpanjaka hoe: Nisy boky natolotr'i Hilkia mpisorona ahy. Dia novakin'i Safana teo anatrehan'ny mpanjaka izany. Ary rehefa ren'ny mpanjaka ny tenin'ny bokin'ny lalàna, dia notriatrariny ny fitafiany. Ary ny mpanjaka nandidy an'i Hilkia mpisorona sy Ahikama, zanak'i Safana, ary Akbora, zanak'i Mikaia, ary Safana mpanoratra, ary Asaia, mpanompon'ny mpanjaka, nanao hoe: Mankanesa, ka manontania amin'i Jehovah ho ahy sy ho an'ny olona ary ho an'ny Joda rehetra ny amin'ny tenin'ity boky izay hita ity; fa lehibe ny fahatezeran'i Jehovah izay mirehitra amintsika, satria ny razantsika tsy nihaino ny tenin'ity boky ity mba hanao araka izay rehetra voasoratra ny amintsika. 2 Mpanjaka 22:3–13.

Ny faminania fa hisy zaza hateraka ka hatao hoe Josia no anarany dia manondro ny 11 Septambra 2001, rehefa nidina ilay anjely mahery ka nitarika ny olony amin'ny andro farany hiverina amin'ny lalana fahiny. Io fidinana io dia efa naseho mialoha tamin'ny alalan'ny fidinan'io anjely io ihany tamin'ny 11 Aogositra 1840. Samy nanamarika fahatanterahan'ny faminania momba ny finoana silamo ireo fidinana roa ireo. Ilay olo-manan-tantara izay mifandray amin'ny famaritana mialoha sy ny famoahana ampahibemaso mialoha ny faminania momba ny fotoana hahatanterahan'ny faminania momba ny finoana silamo hita ao amin'ny Apokalypsy toko faha-sivy andininy faha-dimy ambin'ny folo dia Josia.

Ao amin'ny fidinana roa tonta ataon'ilay anjely ao amin'ny Apokalypsy toko faha-folo na faha-valo ambin'ny folo, dia voamarika ny anarana hoe “Josia.” Josiah Litch no nanolotra ny

hafatry ny Silamo izay tanteraka tamin'ny 11 Aogositra 1840, ary tamin'ny 11 Septambra 2001 dia tanteraka tao amin'ny Advantisma Laodikeana ny faminaniana momba ny fahaterahan'ny zaza iray atao hoe Josia, izay efa nasehon'ily mpaminany tsy nankatò tao amin'ny tantaran'i Jeroboama, raha nitarika ny olony amin'ny andro farany hiverina amin'ily tantara fototra ilay Anjely, izay nahatanterahan'ny fifanandrinan'ily mpaminany tsy nankatò sy Jeroboama. Ny fijoroana vavolombelona ara-Baiboly dia nanondro faminaniana momba an'i Josia ho avy, ary rehefa naverina tamin'ny 1844 ilay tantara nampivavaka an'ily mpaminany tsy nankatò, dia napetraka indray tao anatin'ny fitantarana ara-paminaniana ny faminaniana momba ilay anarana.

Tamin'ny 11 Septambra 2001, ny Liona avy amin'ny fokan'i Joda dia nitarika ny vahoakany amin'ny andro farany hiverina amin'ireo lalana fahiny nosoritan'i Jeremia, izay naneho ireo enina amby efapolo taona nanorenan'ily Iraky ny Fanekena tempoly iray mba hidirany tampoka tamin'ny 22 Oktobra 1844. Hitan'i Josia ny ozon'i Mosesy raha nanomboka ny asa fanamboarana ny tempoly izy. Ny asan'ny iray hetsy sy efatra arivo amby efatra alina dia asehon'i Isaia ho asa fanarenana.

Ary izy hanorina indray ny rava fahiny, hanangana ny faharavana taloha, ary hanarina ny tanàna lao, dia ny faharavana tamin'ny taranaka maro. Isaia 61:4.

Ang gawa ni Josias sa pagkukumpuni at pagpapanumbalik ng templo ay siyang gawaing kinikilala ni Isaias na isasakatuparan ng bayan ng Diyos sa mga huling araw, sapagkat ang lahat ng mga propeta ay higit na nagsasalita tungkol sa mga huling araw kaysa sa mga araw na kanilang kinabuhayan. Ang gawaing iyon ay inilarawan din sa pamamagitan ng tipo ng mga lumabas sa Babilonia noong panahon ni Ezra.

Fa mpanompo izahay; nefa Andriamanitray tsy nahafoy anay tamin'ny fanandevozana anay, fa naninjitra famindram-po taminay teo imason'ny mpanjakan'i Persia, mba hanome anay fifohazana, hanangana ny tranon'Andriamanitray, hanarina ny rava ao aminy, ary hanome anay manda ao Joda sy ao Jerosalema. Ezra 9:9.

Ny asa notanterahin'i Ezra dia vita rehefa nivoaka avy tany Babylona izy ireo, ary maneho ny asa fanarenana ny tempoly izay nataon'i Josia izany, dia ilay asa izay nofaritan'i Isaia ho an'ny vahoakan'Andriamanitra amin'ny andro farany, ary nanomboka tamin'ny 11 Septambra 2001 izany. Ao amin'ny Apokalypsy dia ambaran'i Jaona koa io asa io.

Ary ny feo izay reko avy tany an-danitra dia niteny tamiko indray ka nanao hoe: Mandehana, ka raiso ny boky kely izay misokatra eo an-tanan'ily anjely mitsangana eo ambonin'ny ranomasina sy eo ambonin'ny tany. Dia nankany amin'ily anjely aho ka niteny taminy hoe: Omeo ahy ny boky kely. Ary hoy izy tamiko: Raiso izy ka hano avokoa; dia hampangidy ny kibonao izy, nefa ho mamany tahaka ny tantely eo am-bavanao. Dia nalaiko teny an-tanan'ily anjely ny boky kely ka nohaniko avokoa; ary mamany tahaka ny tantely teo am-bavako izy; ary raha vao nihinana azy aho, dia nangidy ny kiboko. Ary hoy izy tamiko: Tsy maintsy maminany indray ianao eo anatrehan'ny firenena maro sy ny jentilisa sy ny samy hafa fiteny ary ny mpanjaka. Ary nomena bararata tahaka ny tsorakazo aho; ary ilay anjely nitsangana ka nanao hoe: Mitsangàna, ka refeso ny tempolin'Andriamanitra sy ny alitara ary izay mivavaka eo

anatiny. Fa ny kianja eo ivelan'ny tempoly dia avelao, ary aza refesina; fa efa nomena ny jentilisa izany; ary ny tanàna masina dia hohitsakitsahiny roa amby efa-polo volana. Ary homeko hery ny vavolombeloko roa, ka haminany arivo sy roanjato sy enim-polo andro izy, mitafy lamba fisaonana. Apokalypsy 10:8–11:3.

Ao amin'ity andalan-teny ity dia i Jaona no misolo tena ny Millerita izay efa nihinana ny hafatra tao an-tanan'ilay anjely fony Izy nidina tamin'ny 11 Aogositra 1840, nefa izay koa niaritra ny fahadisoam-panantenana mangidy tamin'ny 22 Oktobra 1844. Nijoro teo amin'ilay fahadisoam-panantenana mangidy tamin'ny 1844, dia nolazaina tamin'i Jaona fa izy, amin'ny maha-tandindon'ny vahoakan'Andriamanitra amin'ny andro farany azy, dia tsy maintsy mamerina ny fanandramana asehon'ny 1840 ka hatramin'ny 1844, ka izany no manondro mialoha ny 11 Septambra 2001 sy ny lalàna Alahady izay ho avy tsy ho ela. Nolazaina taminy hoe: “Tsy maintsy maminany indray eo anatrehan'ny firenena sy ny jentilisa ary ny samy hafa fiteny ary ny mpanjaka maro hianao,” izay maneho ny tontolo rehetra hazavain'ny voninahitra rehefa midina ilay anjely ao amin'ny Apokalypsy fahavalo ambin'ny folo, rehefa averina ny tantaran'ny Apokalypsy toko faha-folo—“didy anampy didy.”

Mifandray amin'ny famantarana ny tantara izay haverina rehefa maminany indray ny vahoakan'Andriamanitra amin'ny andro farany, dia nasaina i Jaona mba “hitsangana ka handrefy” ny tempolin'Andriamanitra. Nohamafisina manokana izany “fandrefesany” izany, fa napetraka tao amin'ny taona 1844 izy, izay nampangidy ny vavoniny noho ny fahadisoam-panantenana tamin'ny 22 Oktobra. Nasaina nandrefy ny tempoly izy, nefa hiala amin'ny kianja ivelany, izay nolazaina taminy fa maneho ny andron'ny Jentilisa, amin'izay handehanan'izy ireo hanitsakitsaka ny kianja mandritra ny arivo roa amby enimpolo taona. Tapitra tamin'ny 1798 ny arivo roa amby enimpolo taona. Tokony hanomboka ny fandrefesany tamin'ny 1798 i Jaona, ka hiala amin'ireo arivo roa amby enimpolo taona teo aloha, izay nanitsakitsahana ny tempoly ara-panahy sy Jerosalema ara-panahy. Nijoro teo amin'ny fahadisoam-panantenana tamin'ny 1844 izy, koa hatramin'ny 1798 ka hatramin'ny 1844 dia enina amby efapolo taona. Ireo enina amby efapolo taona ireo no maneho ny tempoly.

Rehefa i Jaona, araka ny tokony haminanian'ny vahoakan'Andriamanitra amin'ny andro farany indray, tahaka ny nataony tamin'ny 1840 ka hatramin'ny 1844, dia hanomboka izy ireo rehefa nidina ilay anjely tamin'ny fahatanterahan'ny faminaniana iray momba ny Silamo. Ny asan'izy ireo amin'ny faminaniana indray dia hitaky asa fandrefesana ny tempoly, ary izany asa izany no hisolo tena ny fandinihana ny “lalana fahiny”, dia ilay tantara asehon'ny “tempoly”, izay nanomboka tamin'ny fotoan'ny farany tamin'ny 1798 ka nifarana tamin'ilay fahadisoam-panantenana lehibe tamin'ny 1844. Rehefa nanomboka ny asany tamin'ny fandinihana ireo lalana fahinin'i Jeremia izy ireo, izay “tempoly enina amby efa-polo taona” an'i Jaona, dia hita tao amin'ny korontam-bato niparitaka nanerana ny tempoly ny ozon'i Mosesy, ary tanteraka ny faminaniana momba an'i Josia izay ho avy. Ny asan'i Josia dia asehon'i Isaia indray koa:

Ary izay ho avy aminao dia hanorina indray ny rava fahiny; hanangana ny fanorenan'ny taranaka maro ianao; ary hatao hoe: Mpanarina ny triatra, Mpanavao ny lalana honenana. Isaia 58:12.

Ny olon'Andriamanitra amin'ny andro farany dia nantsoina hamerina amin'ny laoniny ny “lalana honenana”, dia ireo “lalana fahiny” ao amin'i Jeremia. Izy ireo dia tsy maintsy nanorina indray ny toerana efa rava fahiny, tahaka izay notanterahin'ireo mpiasa ao amin'ny tantaran'i Josia sy Ezra. Tsy maintsy nampiasa ny fomba fiasa hoe “tsipika mifanindry amin'ny tsipika” izy ireo, satria tsy hoe “hanandratra” fotsiny ny tantara fototra iorenan'ny Advantisma, izay asehon'ilay tempoly enina amby efapolo taona, fa amin'ny fanaovana izany dia “hanandratra ny fanorenan'ny taranaka maro” koa izy ireo. Tsy maintsy nahafantatra izy ireo fa ny hetsika fanavaozana rehetra dia maneho asa fanorenana, ary ny hoe “tsipika mifanindry amin'ny tsipika” dia manondro ireo fanorenana amin'ny andro farany nanomboka tamin'ny 1798 ka hatramin'ny 1844. Tsy maintsy nanamboatra “ny triatra” izy ireo, ary ny triatra dia maneho ny vaky voalohany eo amin'ny fanaka iray na amin'ny manda iray izay manokatra lalana ho amin'ny loza mbola lehibe kokoa. Ny “triatra” izay tsy maintsy namboarina dia ny fikomiana tamin'ny 1863.

Rehefa tonga tamin'ny 11 Septambra 2001 i Josia, dia niverina tamin'ireo lalana fahiny tao amin'i Jeremia ny vahoakan'Andriamanitra amin'ny andro farany ka nanomboka nandrefy ny tantaran'ny Millerita. Hitan'izy ireo ny “vakivaky.” Fantany ny fahamarinan'ireo vatosoa ao amin'ny nofin'i Miller raha nanorina “ireo toerana laho fahiny” izy ireo. Hitan'izy ireo ny “impito,” tahaka ny nataon'i Josia, ary naveriny tamin'ny laoniny ny fahamarinan'ny Levitikosy faha-enina amby roapolo, ka izany no nananganany indray “ireo fandravana taloha.” Rehefa naveriny tamin'ny laoniny ny fandravana “voalohany” sy “farany” ao amin'ny Levitikosy faha-enina amby roapolo, dia fantany avy eo fa ny iray nifarana tamin'ny 1798 ary ny iray hafa tamin'ny 1844. Koa ny asany tamin'ny nananganana indray ireo fandravana taloha dia ilay tena “bararata fandrefesana” nomena an'i Jaona, izay nahafahany nandrefy ny tempoly.

Ny Liona avy amin'ny firenen'i Joda no nitarika ny olony hiverina amin'ny lalana fahiny, mba hahitany ny hafatry ny ranonorana farany; ary ny hafatry ny ranonorana farany dia ny hafatry ny Islaman'ny loza fahatelo. Rehefa hitany tamin'ny farany ireo takelaka masina roa an'i Habakoka, araka ny asehon'ny tabilao pioniera 1843 sy 1850, dia hitany fa ny fanorenana dia nahitana ny “loza telo” ao amin'ny Apokalypsy toko faha-valo, ary ny loza faharoa dia efa nifarana tao amin'ny tantara fanorenana izay nananganana ny tempolin'ny Millerita. Dia fantany avy eo fa ny fahatakarana ny fitsipiky ny fampiharana intelo ny faminaniana dia efa napetraky ny Liona avy amin'ny firenen'i Joda rahateo taloha, mba hahafahan'izy ireo, rehefa niverina tamin'ny lalana fahiny an'i Jeremia, mamantatra “ny fiadanana sy ny famelombelomana”, izay hafatry ny ranonorana farany amin'ny loza fahatelo, sady voafaritra sy miorina miaraka amin'ireo vavolombelona roa amin'ny loza voalohany sy faharoa.

Hanohy ity fianarana ity isika ao amin'ny lahatsoratra manaraka.

“Ny fahavalo dia mikatsaka ny hampivily ny sain'ireo rahalahintsika sy anabavintsika hiala amin'ny asa fanomanana vahoaka iray mba hahajoro amin'izao andro farany izao. Ny hafetsen-dratsiny dia natao hitarika ny saina hiala amin'ireo loza sy adidy amin'izao fotoana izao. Ataony ho tsinontsinona ny fahazavana izay nentin'i Kristy avy any an-danitra homena an'i Jaona ho an'ny olony. Ampianariny fa ireo toe-javatra izay eo anoloantsika indrindra dia tsy manan-danja ampy ka tokony homena fiheverana manokana. Foanany ny herin'ny

fahamarinana avy any an-danitra, ary robainy amin'ny fanandramana azony fahiny ny vahoakan'Andriamanitra, ka soloany siansa sandoka izany.

“Izao no lazain'i Jehovah hoe: Mijanòna eo amin'ny lalana hianareo, ka jereo, ary anontanio ny amin'ny lalana fahiny, dia izay misy ny lalana tsara, ka mandehana eo aminy.” Jeremia 6:16.

“Aoka tsy hisy hiezaka handrava ny fototry ny finoantsika—dia ireo fototra izay napetraka tany am-piandohan'ny asantsika tamin'ny fandalinana amim-bavaka ny Tenin'Andriamanitra sy tamin'ny alalan'ny fanambarana. Teo ambonin'ireo fototra ireo no nanorenanay nandritra ny dimampolo taona farany. Mety hihevitra ny olona fa nahita lalana vaovao izy ka afaka mametraka fototra mafimafy kokoa noho izay efa napetraka. Nefa fitaka lehibe izany. Fa tsy misy olona mahay mametraka fototra hafa afa-tsy izay efa napetraka.”

“Tamin'ny lasa dia maro no efa nanandrana ny fanorenana finoana vaovao sy ny fametrahana foto-kevitra vaovao. Nefa hafiriana no nijoroan'izany fanorenany izany? Tsy ela dia rava izany, satria tsy naorina teo ambonin'ny Vatolampy.”

“Tsy voatery niatrika ny filazan'olona va ny mpianatra voalohany? Tsy voatery nihaino fampianaran-diso va izy ireo, ary avy eo, rehefa nahavita ny zavatra rehetra, dia nijoro tsy nihozongozona ka nanao hoe: ‘Fa tsy misy olona mahay mametraka fanorenana hafa afa-tsy izay efa voapetraka’? 1 Korintiana 3:11.

“Koa dia tsy maintsy hazonintsika mafy hatramin'ny farany ny fiandohan'ny fahatokisantsika. Teny mahery no nirahin'Andriamanitra sy Kristy ho amin'ity vahoaka ity, mitondra azy ireo hiala amin'izao tontolo izao, tsikelikely, ho amin'ny mazava mampirapiratra amin'ny fahamarinana ankehitriny. Tamin'ny molotra nokasihiny afo masina no nanambaran'ny mpanompon'Andriamanitra ny hafatra. Ny fanambarana avy amin'Andriamanitra no nametraka ny toambo-kaseny tamin'ny maha-marina sy maha-azo itokiana ny fahamarinana nambara.” Testimonies, boky faha-8, 296, 297.